

όποιων σπουδαία πρὸ πάντων εἶναι πλακιδία τινα ἐξ ὑαλώδους μάζης φέροντα ἐκτύπους μορφὰς ζωοκεφάλων δαιμόνων ἰσταμένων ἐκατέρωθεν τρίποδος ἢ βωμοῦ καὶ βασταζόντων ἐν χερσὶν ἀγγεία· σπουδαία εἶναι ταῦτα καὶ ἔνεκα τῶν παραστάσεων, αἵτινες ἀναφέρονται εἰς τὴν παναρχαίαν θρησκείαν τῶν Ἑλλήνων, καὶ διότι οἱ ζωοκέφαλοι δαίμονες νῦν πρῶτον ἀπαντῶσιν ἐπὶ κοσμημάτων ἐξ ὑαλώδους μάζης· τοῦτο δ' ἀποτελεῖ νομιζῶ νέον τεκμήριον τοῦ ὅτι ἡ ὑαλώδης μάζα κατεσκευάζετο ἐνταῦθα κατὰ τὴν μυκηναϊκὴν ἐποχὴν.

» Ἐκ τῶν ἄλλων κτερισμάτων τοῦ τε θολωτοῦ καὶ τῶν λοιπῶν τάφων οὐδὲν ἀναφέρω ἰδιαιτέρως, ἐκ τῶν ἐν τῇ Ἀκροπόλει δὲ γενομένων εὐρημάτων τὰ μᾶλλον ἄξια λόγου εἶναι μία ἀρχαϊκὴ ἐπιγραφή ἐπὶ χαλκοῦ, εἰς ἐγγεγλυμμένος λίθος φέρων γλυφὴν πάλιν ζωοκεφάλου δαίμονος δαμαζόντος δύο λέοντας, καὶ μία γυναικεία κεφαλὴ ἐξ ἀσθέστου ὕψους 0,17 μ. Ἡ κόμη, οἱ ὀφθαλμοί, τὰ ὦτα καὶ τὸ στόμα αὐτῆς εἶναι χρωματιστά, ἐφόρει δὲ καὶ περιδέριον ἔχον τὰς ψήφους ἐρυθρὰς καὶ κυανὰς ἐναλλάξ. Τὸ παραδοξότερον ὅμως εἶναι, ὅτι τὸ πρόσωπον αὐτῆς κοσμεῖται καὶ διὰ τεσσάρων ροδακοειδῶν ποικιλμάτων ἐζωγραφημένων ἐπὶ τοῦ μετώπου, ἐπὶ τῶν παρειῶν καὶ ἐπὶ τοῦ ἀνθρεῶνος· τοῦτο ἀποδεικνύει ὅτι καὶ ἐν Ἑλλάδι ἐπεκράτει ποτὲ τὸ ἔθιμον νὰ ζωγραφῶσι, πιθανώτατα δὲ καὶ νὰ στίζωσι, τὸ σῶμα, ὅπως πολλοὶ ἄλλοι λαοὶ ἔπραττον καὶ πράττουσι σήμερον ἔτι. Ἡ ἄξια ὅμως τῆς κεφαλῆς δὲν ἔγκειται μόνον ἐν τούτῳ· διότι ἔνεκα τοῦ μεγέθους καὶ τῆς ὅλης κατασκευῆς τῆς μεγίστην ἔχει σπουδαιότητα διὰ τὴν ἱστορίαν τῆς μυκηναϊκῆς καὶ ἐν γένει τῆς ἐλληνικῆς πλαστικῆς· ὑπὸ τὴν ἔσφιιν ταύτην δύναται νὰ θεωρηθῆ ὡς εὐρημα ἐξόχως πολυτίμον καὶ ὅλως μοναδικόν ». [Χρ. Τσοῦντας].

Ἐδαπανήθησαν ἐν τῇ ἀνασκαφῇ ταύτῃ δρ. 9,898.

Ὁ γδὴ τέλος ἀνασκαφῆ ἐγένετο ἐν τῷ ἐν Ἑπιδαύρῳ ἱεροῦ τοῦ Ἀσκληπιοῦ, συνέχεια τῶν ἀπὸ τοῦ 1881 ἐνεργουμένων ἐκεῖ ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ Γενικοῦ Ἐφόρου τῶν ἀρχαιοτήτων ἀνασκαφῶν. Ἐξηκολούθησαν δ' αὐταὶ καθ' ὅλον τὸ ἔτος ἐπιστατοῦντος κατ' ἀρχὰς μὲν τοῦ Ἐπ. Κορομάντσου, ὕστερον δὲ, ἀπὸ

τοῦ μηνὸς Ὀκτωβρίου, τοῦ Κ. Κοντοπούλου. Ἐπὶ ἰκανὸν χρόνον αἱ σκαφικαὶ αὐταὶ ἐργασίαι περιωρίσθησαν ἐν τῷ ἀπὸ τοῦ παρελθόντος ἔτους ἀποκαλυφθέντι Σταδίῳ, ὕστερον δὲ μετηνέχθησαν εἰς τὸν χώρον τὸν πρὸς δυσμὰς τῆς διωρόφου στοᾶς τῆς ἀποτελούσης μέρος τοῦ καλουμένου Ἀβάτου. Ἐν τῷ χώρῳ τούτῳ ἀπεκαλύφθησαν τὰ θεμέλια ὀρθογωνίου οἰκοδομήματος, πρὸς δυσμὰς δὲ τούτου ἐκαθαρίσθη ἐν μέρει περίεργον ἐπίμηκες καὶ λίαν στενὸν κτίσμα ἐν εἴδει φρέατος. Ἐνταῦθα θὰ ἐπεθύμει τις νὰ τοποθετήσῃ τὴν περίφημον ἐκείνην ὑπὸ τοῦ Πausανίου μνημονευομένην κρήνην, τὴν ἀξιοσημείωτον «τῷ τε ὀρόφῳ καὶ κόσμῳ τῷ λοιπῷ» (Πaus. II, 37), ἧς οὐδὲν ἔχνος μέχρι τοῦδε ἀπεκαλύφθη ἐν τῷ ἱερῷ· ἀλλ' εἶναι ἀνάγκη μείζονος ἐτι ἀνασκαφικῆς ἐρεύνης κατὰ τὸ μέρος ἐκεῖνο, ὅπως δυνηθῇ τις νὰ σχηματίσῃ γνώμην τινὰ περὶ τοῦ ζητήματος. Προσθετέον δὲ ὅτι ἐν τῇ πεδιάδι, ἐν ἣ τὸ ἱερόν τοῦ Ἀσκληπιοῦ, εἰς ἀπόστασιν ἐνὸς τετάρτου τῆς ὥρας περίπου ἀπὸ τοῦ Σταδίου, εὑρέθη κατὰ τύχην ὀρόσημος ἐπιγραφὴ, ἐξ ἧς γίνεται γνωστὸν ὅτι ὑπῆρχεν ἐν τῷ ἱερῷ καὶ ἱππὸδρομος, Λήγοντος δὲ τοῦ ἔτους ἐγένετο καὶ πρόωρος σκαφὴ τις ἐν τῷ ἐπὶ τοῦ Κυνορτίου Ἱερῷ τοῦ Μαλαέτου Ἀπόλλωνος, δι' ἧς ἀπεκαλύφθησαν κτίσματά τινα καὶ εὑρέθησαν ἐπιγραφαὶ ἀναθηματικαὶ τῷ Ἀπόλλωνι καὶ τινα γλυπτὰ. Ἄλλ' ἡ ἀνασκαφὴ τοῦ ἱεροῦ τούτου τοῦ Ἀπόλλωνος, ὡς καὶ ἄλλαι τινὲς συμπληρωτικαὶ ἀνασκαφαὶ ἐν τῷ ἱερῷ, θέλουσιν ἐνεργηθῆ μετὰ τὴν ὀλοσχερῆ ἀποπεράτωσιν τῆς ἀνασκαφῆς τοῦ ἱεροῦ τοῦ Ἀσκληπιοῦ. Τότε θέλει ἐξερευνηθῆ διὰ σκαφῆς καὶ ἡ πλησίον τοῦ Λιγουριοῦ, παρὰ τὴν Ἀγίαν Μαρίναν, γνωστὴ πυραμῖς.

Διὰ τὰς ἀνασκαφὰς ταύτας ἐδαπανήθησαν δρ. 8,603.

Ταῦτα εἶναι τὰ ἀνασκαφικὰ ἔργα τῆς Ἑταιρείας, ἃ διεξήχθησαν ἅπαντα, ὥσπερ καὶ τὰ κατὰ τὰ παρελθόντα ἔτη, ὑπὸ τῶν ἐφόρων τοῦ δημοσίου. Συμφώνως τῷ νέῳ Ὁργανισμῷ διώρισε καὶ ἡ Ἑταιρεία ἰδίου ἐφόρους ἀρχαιοτήτων· οὗτοι ὁμως δὲν ἦτο δυνατόν μέχρι τοῦδε νὰ διεξαγάγωσιν ἔργον τι τῆς Ἑταιρείας, διότι ὁ μὲν μόλις ἐπ' ἐσχάτων διωρίσθη, ὁ δὲ εἶχε προσκολληθῆ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς κυβερνήσεως καὶ ὑπηρέτει κυρίως ἐν Δελ-